

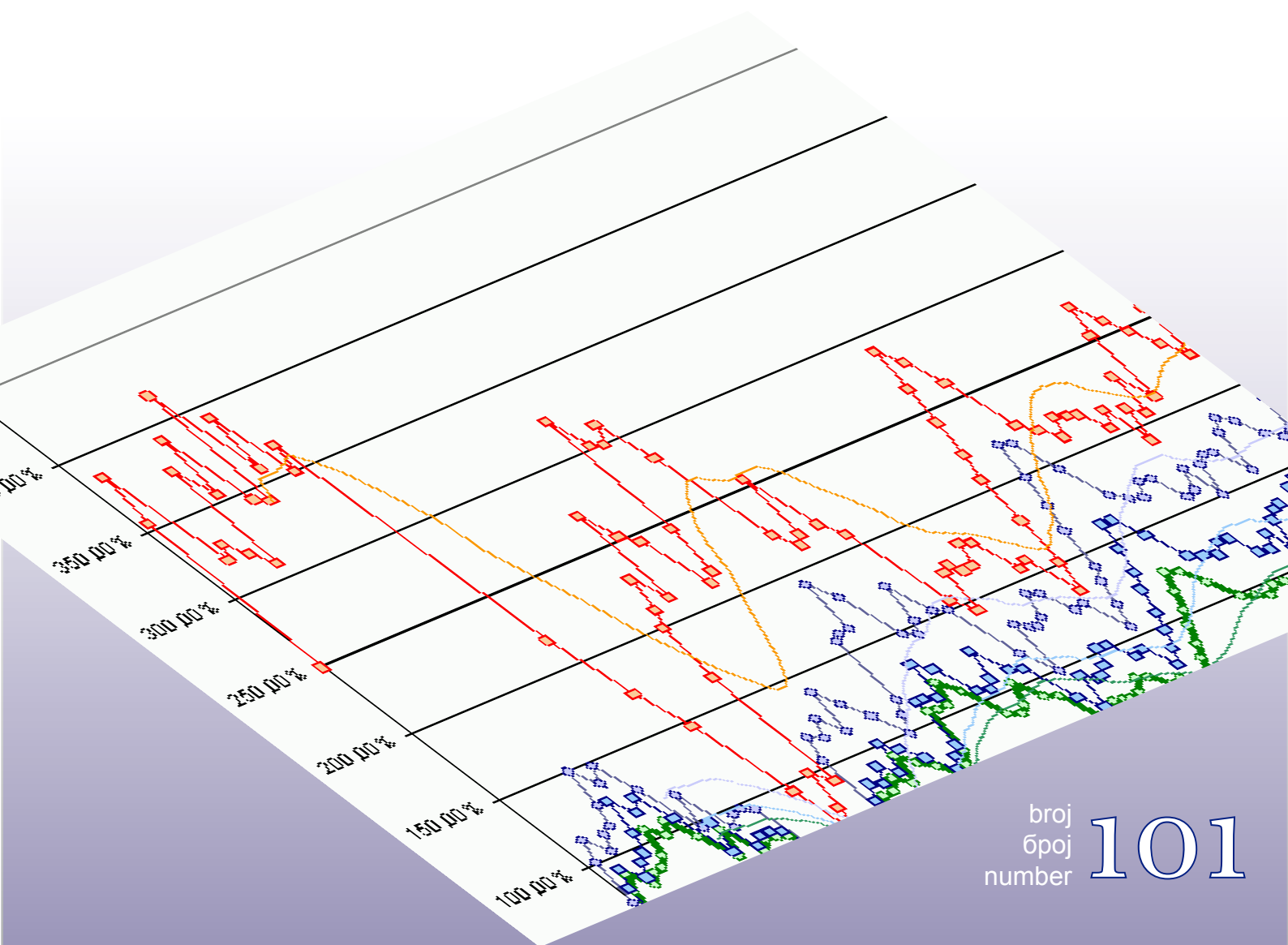
Bosna i Hercegovina
Odjeljenje za makroekonomsku analizu
Upravnog odbora Uprave za indirektno-
neizravno oporezivanje

Босна и Херцеговина
Одјељење за макроекономску анализу
Управног одбора Управе за indirektno-
опорезивање

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

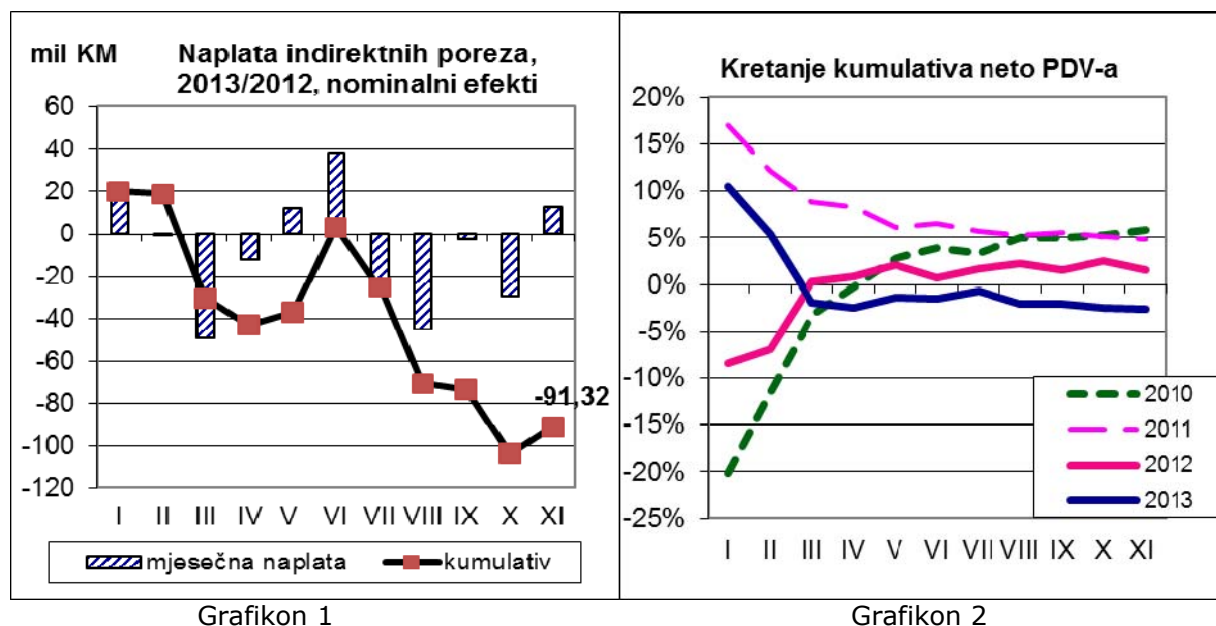

broj
број
number **101**

• Decembar 2013 • Prosinac 2013 • Децембар 2013 • December 2013 •

Uz ovaj broj

Prema podacima iz preliminarne izvješćaja UIO u novembru 2013. zabilježeni su pozitivni trendovi kod bruto i neto naplate prihoda od indirektnih poreza. U odnosu na novembar 2012. naplaćeno je 14,3 mil KM više bruto prihoda, dok je neto naplata zbog blagog povećanja povrata veća za 12,1 mil KM. Pozitivna kretanja u novembru donijela su smanjenje kumuliranog deficita. Na nivou perioda januar – novembar naplaćeno je 91,3 mil KM prihoda manje nego u istom periodu 2012 (Grafikon 1). Pad kumulativne naplate od -2% za jedanaest mjeseci kreće se u okvirima revidiranih projekcija Odjeljenja (vid. prilog u Biltenu).

Primjećuje se da su trendovi naplate neto PDV-a divergentni u odnosu na shemu naplate u prethodne tri godine. Na Grafikonu 2 primjećuje se da je naplata PDV-a u 2010., 2011. i 2012. u drugom dijelu godine uvijek imala pozitivan rast u odnosu na prethodnu godinu (2009, 2010, 2011, respektivno). Prve naznake problema sa naplatom PDV-a mogu se uočiti u drugom dijelu 2012., kada su stope rasta, iako pozitivne, bile ispod stopa rasta u prethodnim godinama. U 2013.g. kumulativna neto naplata PDV-a je devet mjeseci u kontinuitetu negativna, krećući se u rasponu od -0,7% do -2,6%, sa tendencijom pogoršanja posljednjih mjeseci.

dr.sc. Dinka Antić
šef Odjeljenja

Sadržaj:

Preliminarne revidirane projekcije prihoda od indirektnih poreza u periodu 2013-2016.g.	2
Konsolidovani izvješćaji	15

tehnička obrada : Sulejman Hasanović, IT saradnik
lektor : Darija Komlenović, prof. anglistike

Preliminarne revidirane projekcije prihoda od indirektnih poreza u periodu 2013-2016.g.

I. PRETPOSTAVKE

Projekcije prihoda od indirektnih poreza za period od 2013. do 2016. godine bazirane su na sljedećim postavkama:

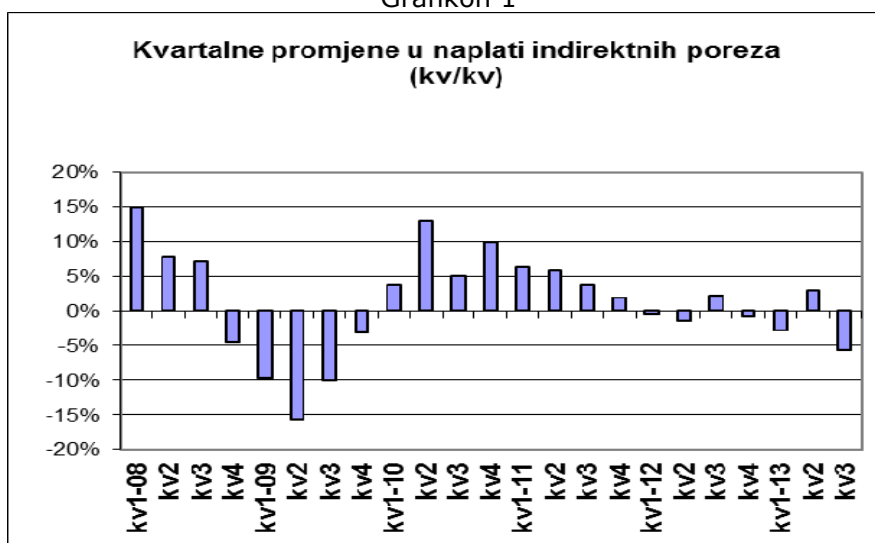
- a. Prognozama makroekonomskih pokazatelja izrađenim od strane Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP) za pomenuti period,
- b. Politikama u području indirektnih poreza koje se odnose na:
  - Ukidanje carina na uvoz dobara porijeklom iz EU u sklopu posljednje faze liberalizacije predviđene Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju. Efekti se ispoljavaju samo u 2013. godini;
  - Primjenu čl. 21 Zakona o akcizama, koji podrazumijeva kontinuirano usklađivanje stopa akciza u BiH sa minimalnim standardima u EU. Projekcije uključuju efekte povećanja posebne akcize na duhan u 2013. godini sa 0,60 na 0,75 KM po pakovanju, kao i planiranog kontinuiranog povećanja iste u 2014. i 2015. za 0,15 KM po pakovanju cigareta.
- c. Tekućim trendovima u naplati prihoda od indirektnih poreza.

Osnovni scenario projekcija uključuje gore navedene pretpostavke, a programski uključuje i procjenu dodatnih efekata ulaska Hrvatske u EU na prihode od indirektnih poreza i procjenu efekata dvije izmjene Zakona o akcizama koje se nalaze u proceduri usvajanja, u smislu uvođenja posebne akcize na rezani duhan i uvođenja diferencirane akcize na pivo.

II. TEKUĆI TRENDOVI NAPLATE

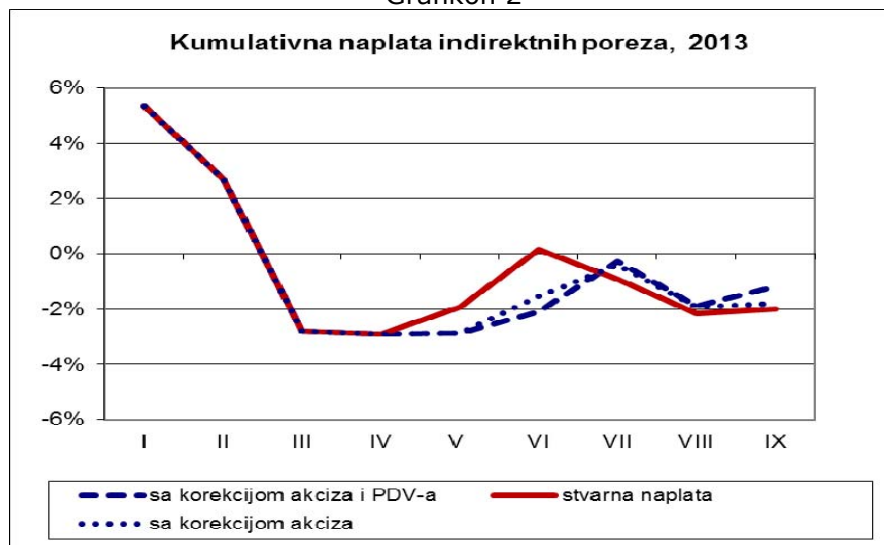
Kvartalno poređenje naplate u 2013. u odnosu na 2012. ukazuje na oštre oscilacije u naplati indirektnih poreza u 2013. Nakon pada prihoda u prvom kvartalu od 2,8%, drugi kvartal je donio rast od 3%, da bi u trećem kvartalu bio zabilježen pad prihoda od 5,7% (Grafikon 1).

Grafikon 1

Naplata prihoda u drugom i trećem kvartalu bila je pod snažnim utjecajem enormnog rasta prihoda od akciza na uvezene cigarete iz Hrvatske pred ulazak u EU. Poslovna politika uvoznika cigareta iz Hrvatske u vidu navlačenja višemjesečnih zaliha cigareta pred 1.7. reflektirala se na mjesečna kretanja naplate prihoda od akciza u periodu maj – oktobar 2013., ali i na dinamiku naplate neto prihoda od PDV-a, i to preko povećane bruto naplate u junu i povećanih povrata u septembru 2013. Eliminacijom efekata gomilanja zaliha cigareta uočava se da je kumulativna neto naplata od marta konstantno u negativnoj zoni (Grafikon 2).

Grafikon 2

Prema preliminarnom izvještaju UIO u periodu januar – septembar je naplaćeno 4,366 mlrd bruto prihoda od indirektnih poreza ili 0,3% više nego u istom periodu 2012. (Tabela 1). Međutim, rast isplata povrata od 13,3% ne samo da je anulirao pozitivne efekte bruto naplate, već je neto efekte doveo u negativnu zonu od 73 mil KM. Posmatrano po vrstama prihoda najveći pad je zabilježen kod PDV-a 52,6 mil KM, te kod prihoda od carina od 11,6 mil KM. Pad prihoda je zabilježen i kod akciza i putarine.

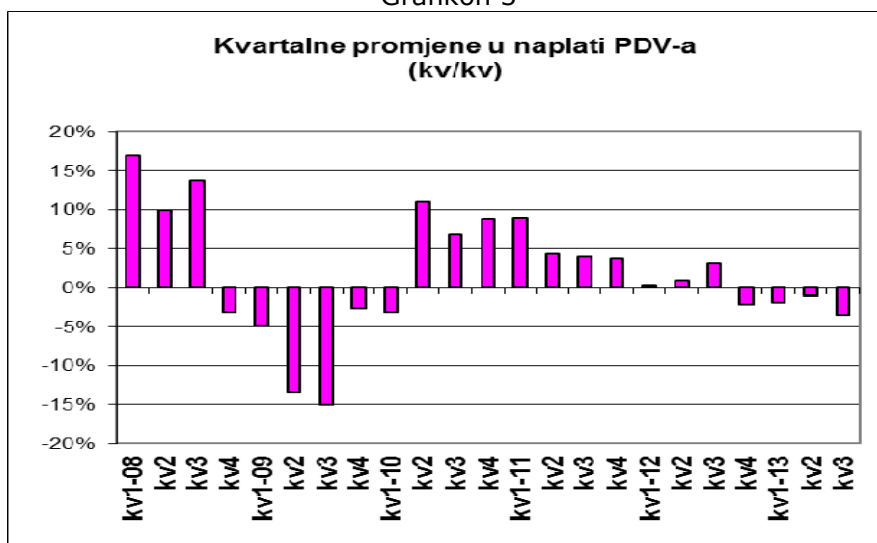
Tabela 1 Naplata prihoda od indirektnih poreza (u mil KM)

I-IX (kumulativ)	2012	2013	2013/2012	razlika KM
bruto	4.352,820	4.366,401	0,31%	13,581
povrati	-652,231	-739,188	13,33%	-86,957
neto	3.700,589	3.627,213	-1,98%	-73,376

PDV

Na nivou devet mjeseci 2013. naplaćeno 2,3% neto prihoda od PDV-a manje nego u istom periodu 2012. Kvartalna poređenja (Grafikon 3) ukazuju da je naplata neto PDV-a negativna već četvrti kvartal uzastopno. Iz analize kretanja komponenti bruto PDV-a može se zaključiti da je od marta 2013. naplata PDV-a na uvoz konstantno ispod naplate u 2012.g., kao rezultat pada uvoza. S druge strane, naplata PDV-a u zemlji je kontinuirano pozitivna, iako se primjećuje blago usporavanje u posljednjih nekoliko mjeseci.

Grafikon 3

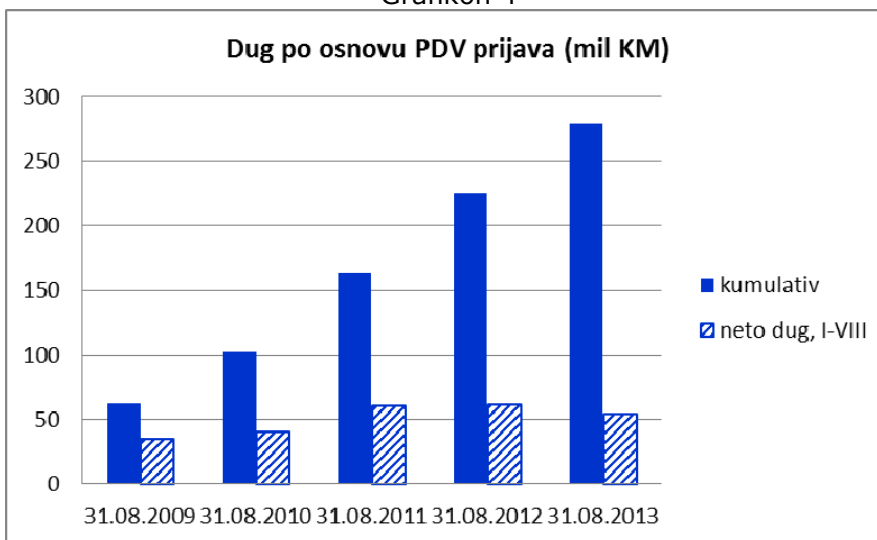

Povrati PDV-a u periodu januar-septembar 2013 su veći za 11,6% u odnosu na isti period 2012, dok su povrati međunarodnim organizacijama i projektima veći za čak 40,8% nego u istom periodu 2012. Nominalno je obveznicima isplaćeno 67,5 mil KM više nego lani za devet mjeseci.

Tabela 2 Povrati indirektnih poreza (I-IX)

povrati	2012	2013	2013/2012 (%)	Razlika (+/-) KM
PDV-a obveznicima	583,0	650,5	11,58%	67,5
PDV-a međunarodnim projektima i organizacijama	57,4	80,8	40,76%	23,4
ostali povrati indirektnih poreza	12,3	7,8	-36,13%	-4,4
ukupno	652,7	739,2	13,25%	86,5

Grafikon 4

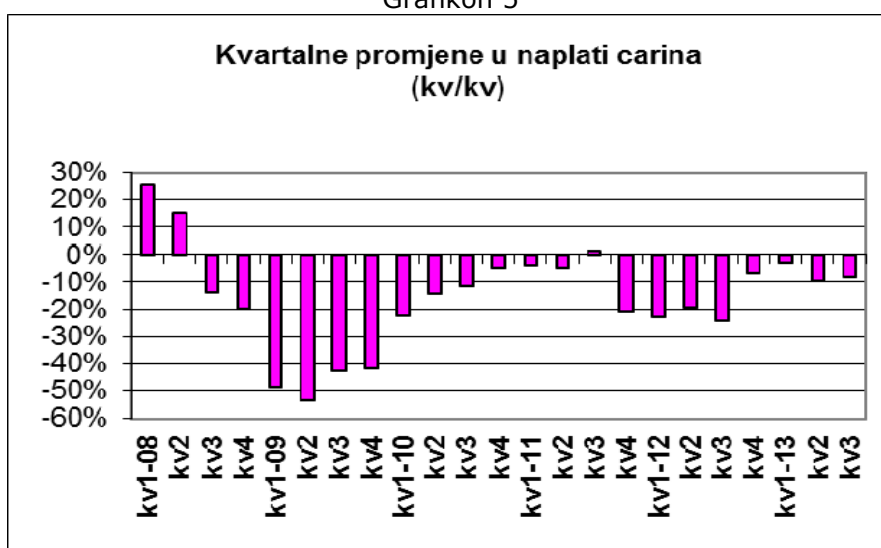

Kumulativni saldo dugova po osnovu prijavljenog a neplaćenog PDV-a na dan 31.8.2013. iznosi 279 KM. Neto porast duga za osam mjeseci 2013. iznosi 54,3 mil KM. Iako se radi o značajnom iznosu, poređenje sa 2012. i 2011. ukazuje na usporavanje duga (Grafikon 4). Međutim, treba imati u vidu da podaci o dugu ne uključuju reprogramirane dugove.

Carine

Kvartalna poređenja ne ukazuju na velike promjene u naplati carina u toku 2013. Očekivano, s obzirom na primjenu posljednje faze Sporazuma sa EU, prihodi od carina su manji nego prošle godine. Međutim, iako je pad kumulativne naplate konstatan i očekivan, ipak se od jula primjećuje poboljšanje mjesečne naplate, koje može biti rezultat promjene carinskog režima uvoza određenih proizvoda iz Hrvatske nakon izlaska Hrvatske iz sporazuma CEFTA (Grafikon 5).

Grafikon 5

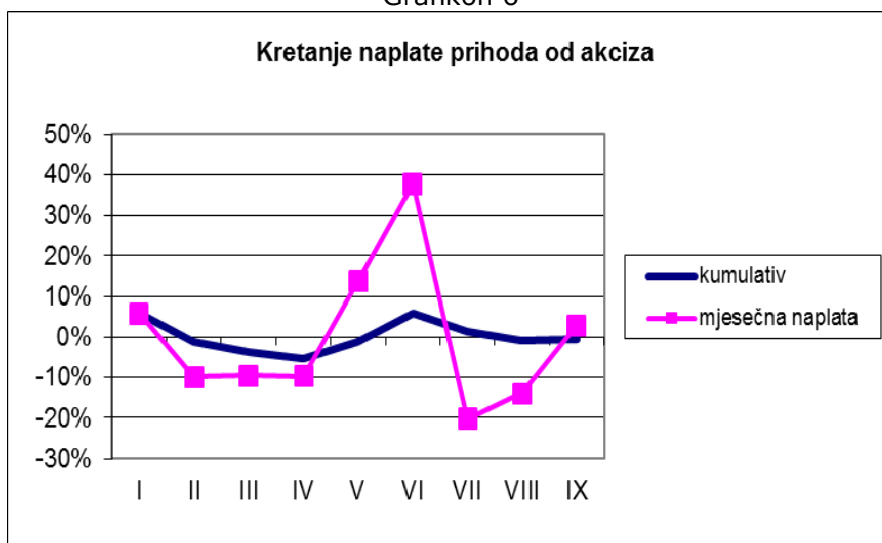
Akcize

U periodu januar – septembar 2013. je naplaćeno 0,5% prihoda od akciza manje nego u istom periodu 2012. Mjesečna kretanja pokazuju da je naplata akciza u većem dijelu 2013. bila ispod naplate u 2012., osim u mjesecima maju i junu, kada je zabilježen snažan uvoz cigareta pred ulazak Hrvatske u EU, i mjesecu septembru (Grafikon 6).

Kvartalna poređenja (Grafikon 7) u punom svjetlu ilustriraju dominantan utjecaj naplate akcize na duhan na ukupnu naplatu akciza. Nakon snažnog porasta prihoda od akciza na cigarete u drugom kvartalu, u trećem je očekivano došlo do snažnog pada prihoda.

Kontinuirano povećanje posebne akcize na cigarete od 01.07.2009.g., kada je stupio na snagu novi Zakon o akcizama u BiH, do danas donijelo je snažan rast cijena cigareta, što je, očekivano, izazvalo značajni pad potrošnje mjerene brojem izdatih akciznih markica za cigarete, pogotovo brendova iz nižih cjenovnih kategorija. Kako povećanje akciza na cigarete nije bilo praćeno adekvatnim i kontinuiranim povećanjem akciza na ostale duhanske prerađevine (rezani duhan i ostale duhane za pušenje) snažan rast maloprodajnih cijena cigareta je uzrokovao širenje jaza između poreznog opterećenja cigareta i rezanog duhana, kao glavnog supstituta.

Grafikon 6

Supstitucija potrošnje cigareta potrošnjom duhana u posljednje dvije godine je postala sve obimnija. Rezultat sve masovnijeg prelaska konzumenata cigareta na potrošnju rezanog duhana jeste legalna evazija, ukoliko je korišten duhan oporezovan *ad valorem* akcizom, ali i nelegalna evazija, u vidu šverca duhana i nelegalne proizvodnje cigareta u zemlji. Posljedica širenja jaza u poreznom opterećenju cigareta i rezanog duhana jeste smanjenje prihoda od akciza i PDV-a po osnovu oporezivanja cigareta, dok su efekti porasta prihoda od akciza na rezani duhan minorni. Tako je u 2011.g. izdato 7,8% manje akciznih markica za cigarete, a već u 2012.g. 12,2% manje. I pored kontinuiranog rasta poreznog opterećenja dolazi do usporavanja rasta prihoda. U 2011. prihodi od akciza na cigarete su porasli za 16,4%, a u 2012. godini 5,9%. U 2013. dolazi do daljeg pogoršanja trendova. Za devet mjeseci izdato je 18% manje akciznih markica, dok su prihodi od akciza manji za 0,9% u odnosu na isti period 2012.

Grafikon 7

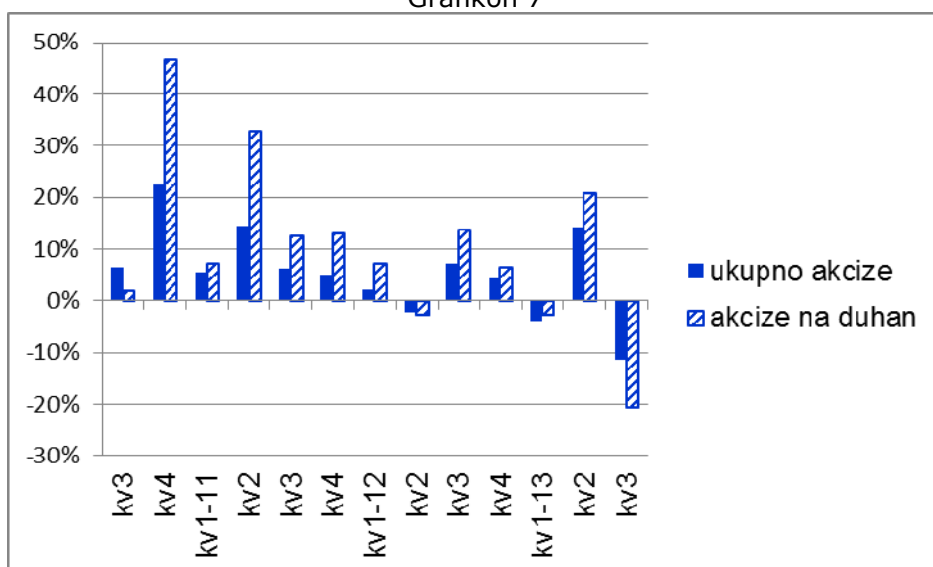

Tabela 3 Naplata prihoda od akciza (I-IX)

	Kumulativ I-IX 2013/ 2012
ukupno duhan	-0,9%
duhan uvoz	1,8%
duhan domaći	-7,3%
derivati nafte	-0,4%
uvozni	2,7%
domaći	-4,2%
kava	-1,6%
alkohol, pivo	0,6%
putarina, neto	-0,8%

Trendovi u naplati akciza na derivate (Tabela 3) pokazuju približavanje naplate akciza na uvezene i na domaće derivate, mada su trendovi i dalje suprotnog predznaka, tako da se nastavljaju negativni trendovi kod naplate akciza i putarine na domaće derivate. I pored porasta naplate akciza u septembru kumulativna naplata akciza na kavu je konstantno u negativnoj zoni, dok je kumulativni rast prihoda od akciza kod grupacije alkohol, pivo, alkoholna i bezalkoholna pića neznatan.

III. PROJEKCIJE PRIHODA – OSNOVNI SCENARIO

2013

Projektovani iznos ukupnih prihoda od indirektnih poreza za 2013. godinu iznosi 4,890 mlrd KM što je za 2% manje od naplate u prethodnoj godini.

Prilikom izrade aprilskih projekcija naglašeno je da su procjene makroekonomskih pokazatelja više optimistične od dotadašnjih trendova u naplati prihoda od indirektnih poreza. Tadašnje projekcije su odražavale pomenute trendove, u smislu da projektovane stope rasta prihoda nisu dosezale projektovane stope odgovarajućih makroekonomskih indikatora, a ukupna naplata za 2013. godinu bila je planirana neznatno iznad nivoa prethodne godine. Posljednji trendovi u naplati prihoda takođe su ispod onih koje bi trebali očekivati ako posmatramo ažurirane projekcije DEP-a iz novembra 2013. godine. U poređenju sa projekcijama makroekonomskih pokazatelja iz mjeseca marta za 2013. godinu su projekcije rasta BDP-a, investicija i izvoza revidirane naviše. Sa druge strane, projekcije rasta potrošnje su smanjene, a projekcije uvoza, za razliku od prethodno očekivanog stabilnog rasta, u ažuriranim projekcijama čak dobijaju negativan predznak.

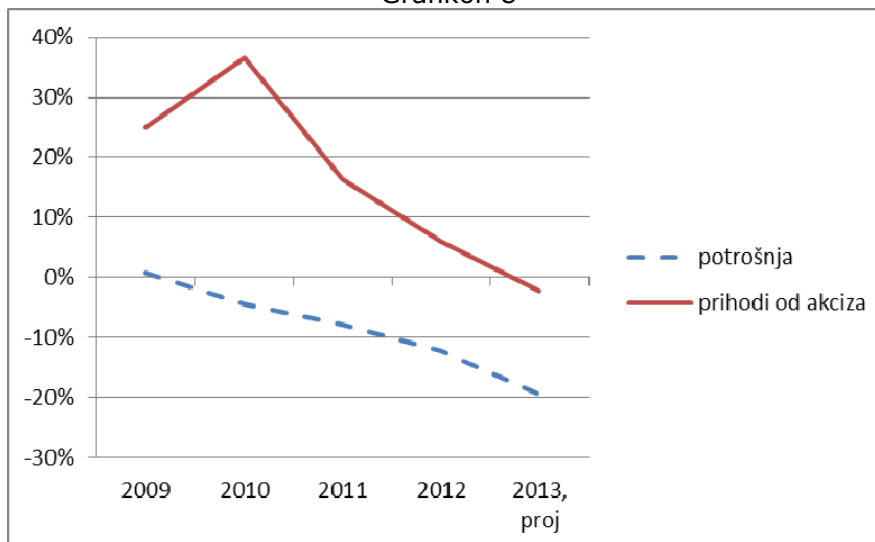
Ako posmatramo dinamiku naplate prihoda od indirektnih poreza možemo zaključiti da osnovni uzroci negativnih kretanja potiču od snažnog rasta povrata, koji se dijelom mogu pripisati kretanjima izvoza a i rastom prenesenih povrata koji se odnose na prethodnu godinu. Iz analize tekućih trendova proizilazi da su, između ostalog, faktori smanjenja prihoda negativna dinamika uvoza, pad oporezive potrošnje duhana, ali i očekivana liberalizacija carina na robu porijeklom iz EU koja je u svojoj posljednjoj fazi u 2013. godini.

Projekcije dinamike svih vrsta prihoda za 2013. godinu imaju negativan predznak. Najveći pad očekuje se kod carina (-9,5%), zbog pada uvoza i smanjenja carina porijeklom iz EU. Nakon carina najveći pad očekuje se kod prihoda od PDV-a (-1,9%), zbog snažnog rasta povrata i pada PDV-a na uvoz koji je velikim dijelom anulirao pozitivne trendove u naplati domaćeg PDV-a. Projektovani pad prihoda od akciza iznosi 18 mil KM (-1,4%), koji potiče od pada oporezive potrošnje duhana obzirom da se naplata drugih kategorija akciza očekuje oko nivoa prethodne godine.

Imajući u vidu kontinuirano povećanje supstitucije cigareta rezanim duhanom do kraja 2013. može se očekivati dalje pogoršanje trendova u pogledu naplate prihoda od akciza na cigarete, što bi u konačnici moglo rezultirati manjom naplatom prihoda od akciza nego u 2012. godini.

Grafikon 8

Projekcije prihoda od putarine i ostalih prihoda ne odstupaju značajno od naplate u 2012. godini.

2014-2016

Projekcije prihoda od indirektnih poreza za period od 2014. do 2016. godine bazirane su na pretpostavkama pobrojanim u Odjeljku I kao i projektovanoj naplati za 2013. godinu.

Projekcija ukupnih prihoda u 2014. godini iznosi 5,018 mlrd KM što je za 2,6% više od očekivane naplate u 2013. godini.

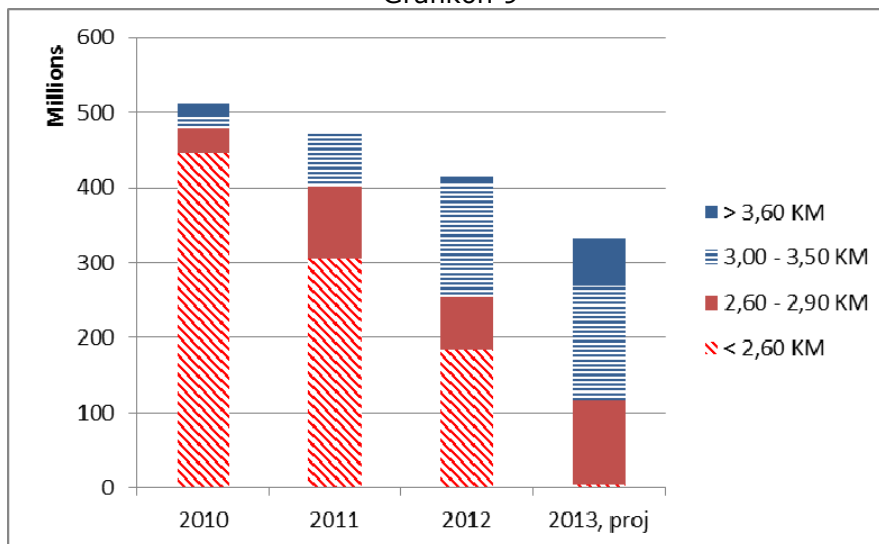
U 2015. i 2016. godini su projektovane stope rasta 3,2% i 3,9% respektivno.

Vodeći se tekućim trendovima naplate i principom opreznosti, projektovana stopa rasta prihoda od PDV-a za 2014. godinu ne doseže projektovani rast potrošnje. Kod prihoda od akciza očekivani rast u 2014. iznosi 22 mil KM, od čega se skoro polovina odnosi na skromne efekte povećanja poreznog opterećenja duhana. Imajući u vidu brojne faktore, prije svega zaustavljanje negativnog trenda uvoza iz 2013. godine i prestanak liberalizacije trgovine sa EU, te efekte ulaska Hrvatske u EU, u 2014. godini je projektovan snažan rast prihoda od carina od 8,2%.

Odjeljenje očekuje se da će akcizno opterećenje svih brendova cigareta u BiH, uključujući i najjeftinijih, dostići propisani zakonski minimum akciza 126 KM /1,000 cigareta u 2015.g. Podaci o strukturi brendova (Grafikon 9) po cjenovnim kategorijama cigareta pokazuju duboko raslojavanje konzumenata. U proteklim godinama drastično se smanjio broj konzumenata jeftinijih brendova, dok je kod brendova srednje klase cigareta i skupljih cigareta došlo do značajnog rasta potrošnje. Može se zaključiti da su konzumenti sa nižim dohocima smanjili pušenje cigareta ili su prešli na pušenje jeftinijeg duhana. Očigledno da krajnji dometi supstitucije cigareta pušenjem rezanog duhana ovise o mogućnostima preostalog broja konzumenata jeftinijih brendova da prate rast maloprodajnih cijena cigareta u naredne dvije godine. Konzervativni scenarij projekcija predviđa da će svi oni koji su u 2013.g. konzumirali jeftinije cigarete u naredne dvije godine preći

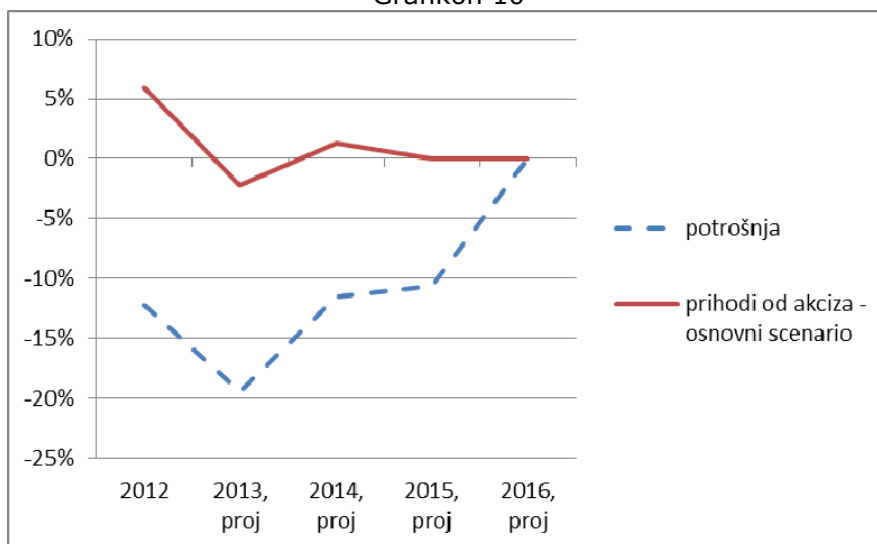
na pušenje cigareta iz „kućne radinosti“. S druge strane, Odjeljenje predviđa da će količina markica izdatih za skuplje cigarete ostati stabilna bez obzira na rast maloprodajnih cijena, što bi trebalo donijeti neznatan rast prihoda od akciza, kao rezultat porasta posebne akcize.

Grafikon 9

Nastavak procesa supstitucije cigareta rezanim duhanom kod preostalog dijela konzumenata jeftinijih cigareta rezultiraće rastom prihoda od akciza na ostale duhanske prerađevine, ali ipak nedovoljno da bi se dostigli prihodi iz 2012.godine. Ukoliko se u međuvremenu ne poveća zakonski minimum akciznog opterećenja cigareta od 2016.g. se očekuje stabilna naplata akciza na duhanske prerađevine u visini naplate iz 2015.g. (Grafikon 10).

Grafikon 10

PROJEKCIJE PRIHODA OD INDIREKTNIH POREZA (2013-2016), NOVEMBAR 2013**OSNOVNI SCENARIO**

	Vrsta prihoda (neto)	u mil KM					stopa rasta			
		2012	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
I	PDV	3.162,8	3.103,7	3.185,3	3.306,9	3.459,1	-1,9%	2,6%	3,8%	4,6%
II	Akcize	1.299,2	1.281,1	1.302,9	1.316,2	1.333,8	-1,4%	1,7%	1,0%	1,3%
III	Carine	223,5	202,2	218,8	234,1	257,5	-9,5%	8,2%	7,0%	10,0%
IV	Putarina	285,7	285,0	292,8	301,0	311,6	-0,2%	2,7%	2,8%	3,5%
V	Ostalo	18,2	17,9	17,9	17,9	17,9	-1,2%	0,0%	0,0%	0,0%
VI	UKUPNO	4.989,4	4.890,0	5.017,7	5.176,3	5.379,9	-2,0%	2,6%	3,2%	3,9%
VII	Putarina (0,10 KM/l)	-114,3	-114,0	-117,1	-120,4	-124,6	-0,2%	2,7%	2,8%	3,5%
VIII	SREDSTVA ZA RASPODJELU	4.875,1	4.775,9	4.900,6	5.055,9	5.255,3	-2,0%	2,6%	3,2%	3,9%

Tabela 4

IV. POREĐENJE SA PROJEKCIJAMA IZ APRILA 2013

Projekcije prihoda revidirane su naniže u odnosu na projekcije rađene u mjesecu aprilu, za sve godine u periodu 2013-2016 (Tabela 5).

Razlika novembarskih i aprilskih projekcija, u mil KM

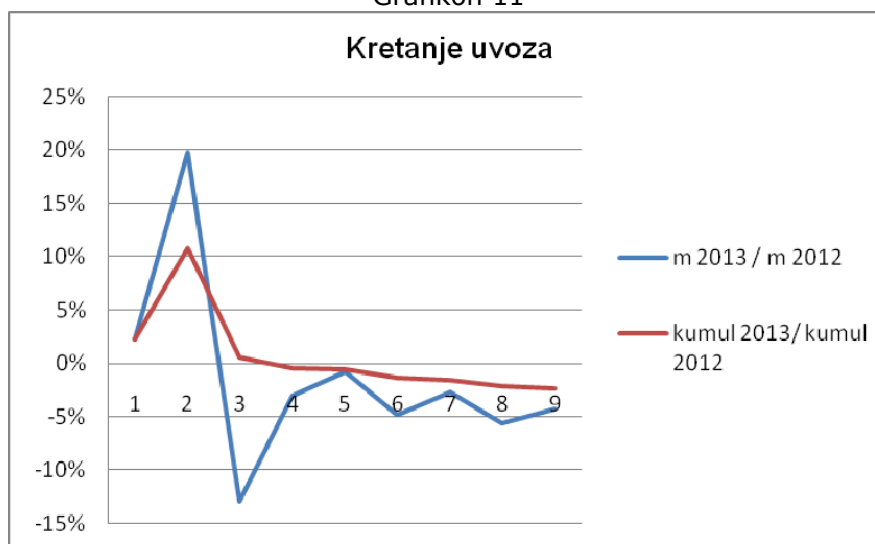
	Vrsta prihoda (neto)	2013	2014	2015	2016
I	PDV	-99,7	-82,5	-78,4	-64,5
II	Akcize	-13,2	-11,2	-21,1	-36,3
III	Carine	-6,1	-4,9	-9,2	-13,1
IV	Putarina	7,4	17,6	18,6	9,6
V	Ostalo	-1,7	-2,1	-2,4	-2,8
VI	UKUPNO	-113,4	-83,1	-92,6	-107,1
VII	Putarina (0,10 KM/l)	-3,0	-7,0	-7,4	-3,8
VIII	SREDSTVA ZA RASPODJELU	-116,3	-90,2	-100,0	-110,9

Tabela 5

2013

Projekcija za 2013. godinu korigovana je naniže za 113 mil KM u odnosu na aprilske projekcije, prvenstveno na prihodima od PDV-a i akcizama na duhan. Prilikom izrade aprilskih projekcija polazilo se od pozitivnih projekcija rasta uvoza od 4,1% (DEP, mart 2013) na šta su i ukazivali podaci o uvozu sa samog početka godine. Od mjeseca marta nastupio je trend pada uvoza, a projekcije uvoza DEP-a iz mjeseca novembra imaju negativan predznak.

Grafikon 11

Projekcija prihoda od PDV-a smanjena je za 99,7 mil KM, zbog snažnog rasta povrata i preokreta u kretanju uvoza. Rast povrata PDV-a zabilježen je i na samom početku godine, ali je bio praćen rastom bruto prihoda zbog pozitivnih trendova naplate PDV-a na uvoz (rast skoro 10% u periodu I-II 2013) i domaćeg PDV-a.

Projekcije prihoda od carina usko su vezane za projekcije kretanja uvoza, te su neočekivana negativna kretanja uvoza rezultirala korekcijom projekcije carina za -6,1 mil KM.

Očekivana naplata akciza na duhan takođe je značajno smanjena, što je donekle anulirano revidiranjem naviše projekcija akciza na naftu zbog poboljšanja u trendovima naplate u odnosu na početak godine. Korekcija zbirne stavke akciza iznosi -13,2 mil KM. Kao i u slučaju akciza na naftu, zbog poboljšanja trendova naplate, naviše su revidirani prihodi od putarine (7,4 mil KM).

2014-2016

Za razliku od 2013. g, projekcije stopa rasta makroekonomskih pokazatelja u periodu 2014-2016 ne odstupaju značajno od projekcija DEP-a iz marta 2013. Ipak, s obzirom da je snižena osnova za izradu projekcija za naredne godine (2013), značajno su korigovane naniže i projekcije za period 2014-2016. Stoga se, kao i u slučaju korekcija za 2013, najveće razlike odnose se na prihode od PDV-a i akciza na duhan.

V. RIZICI PO PROJEKCIJE

S obzirom na osnovne postavke projekcija indirektnih poreza i ukupne ekonomske uvjete u BiH i u svijetu ostvarenje projektovanog nivoa prihoda od indirektnih poreza u periodu 2013-2016 je podložno sljedećim rizicima:

- (i) Projekcije prihoda od indirektnih poreza usko su vezane za projekcije makroekonomskih pokazatelja koje je izradila Direkcija za ekonomsko planiranje. Svako odstupanje ovih parametara od projektovanih vrijednosti predstavlja rizik za projekcije prihoda;
- (ii) Usporavanje ekonomskog oporavka glavnih izvoznih partnera BiH (EU, zemlje CEFTA) povećava nivo rizika za ostvarenje makroekonomskih projekcija, a time i projekcija prihoda od indirektnih poreza u cjelini;
- (iii) Kontinuirano povećanje stope posebne akcize na cigarete u cilju dostizanja minimalnih standarda EU postalo je kontraproduktivno bez efikasnih političkih i operativnih mjera usmjerenih na zatvaranje jaza u poreznom opterećenju cigareta i rezanog duhana i suzbijanje porezne evazije, nelegalnog uvoza duhana i nelegalne proizvodnje cigareta. S obzirom na širinu jaza u poreznom opterećenju predložena stopa posebne akcize na rezani duhan očigledno neće biti dovoljno destimulativna da vrati konzumente duhana u regularne tržišne tokove. Međutim, bez obzira na mjere akcizne politike konsolidacija prihoda od akciza na duhanske prerađevine se neće moći izvršiti bez koordiniranih i efikasnih operativnih mjera nadležnih institucija BiH i entiteta. Slične distorzije prihoda od akciza i tržišta u narednim godinama može izazvati i najavljeno uvođenje diferencirane akcize na pivo;
- (iv) Eventualne izmjene politika u području indirektnih poreza (diferencirane stope PDV-a, značajno povećanje standardne stope, diferenciranje kod akciza) mogu destabilizirati postojeći sistem PDV-a i naplatu prihoda, umanjiti efikasnost rada UIO, opteretiti poslovne subjekte i značajno povećati rizik od prevara;
- (v) Loša naplata prihoda u 2013.g. dijelom je rezultat i rastućih prevara. Odjeljenje svoje projekcije temelji na očekivanjima da će preduzete aktivnosti UIO na suzbijanju prevara i objava najvećih dužnika rezultirati stabilizacijom prihoda u 2014. i njihovim rastom u narednim godinama. Povećavanje obima prevara i dugova značilo bi ne samo dalju eroziju prihoda od indirektnih poreza i ugrožavanje finansiranja svih nivoa vlasti, već i distorziju regularnog tržišta i narušavanje poslovnog ambijenta za domaće kompanije i strane investitore.

VI. PROGRAMSKI SCENARIO

Programski scenario prihoda od indirektnih poreza uključuje:

- procjene dodatnih efekata ulaska Hrvatske u EU na prihode od indirektnih poreza
- procjene efekata uvođenja diferencirane stope akcize na pivo
- procjene efekata uvođenja posebne akcize na rezani duhan.

Efekti ulaska Hrvatske u EU

Osnovni scenario projekcija prihoda od carina uključuje i prihode od carina na uvoz roba porijeklom iz Hrvatske nakon ulaska te zemlje u EU. Zbog visokog stepena neizvjesnosti kretanja uvoza roba projekcijom iz Hrvatske projekcija prihoda od carina je krajnje konzervativna i oslanja se u cijelosti na tekuća kretanja uvoza u trećem kvartalu 2013. Uvoz iz Hrvatske je za devet mjeseci 2013. smanjen za 9,5% u odnosu na isti period 2012. Međutim, samo u periodu juli – septembar 2013 u odnosu na isti period 2012 uvoz iz Hrvatske je manji za 15%. Dubinska analiza uvoza u mjesecima juli i avgust 2013 i poređenje sa uvozom u istim mjesecima 2012.godine pokazala je da je uvoz proizvoda iz Hrvatske čiji je carinski režim promijenjen od 01.07.2013. manji za čak 60%. U navedena tri mjeseca je naplaćeno samo 3,3 mil KM carina na uvoz dobara iz Hrvatske. S obzirom da je u istom periodu stupila na snagu zabrana uvoza proizvoda Hrvatske koji ne zadovoljavaju standarde EU nije moguće pouzdano zaključiti da li je enorman pad uvoza roba iz Hrvatske kod kojih se mogla očekivati dodatna naplata carina rezultat poslovnih poteza uvoznika, smanjene potražnje u BiH ili zabrane uvoza od nadležnih institucija BiH. U svakom slučaju, pad uvoza je daleko veći od očekivanog, te je ostvarenje dodatnih prihoda od carina krajnje neizvjesno. Imajući u vidu da osnovni scenario projekcija prihoda od carina prati tekuće trendove uvoza, uključujući i iz Hrvatske, u slučaju konsolidacije uvoza roba iz Hrvatske na koju se plaća carina u obimu od 80-85% u odnosu na uvoz iz 2012. moglo bi se u periodu 2014-2016 očekivati od 12 do 15 mil KM dodatnih prihoda od carina na godišnjoj osnovi.

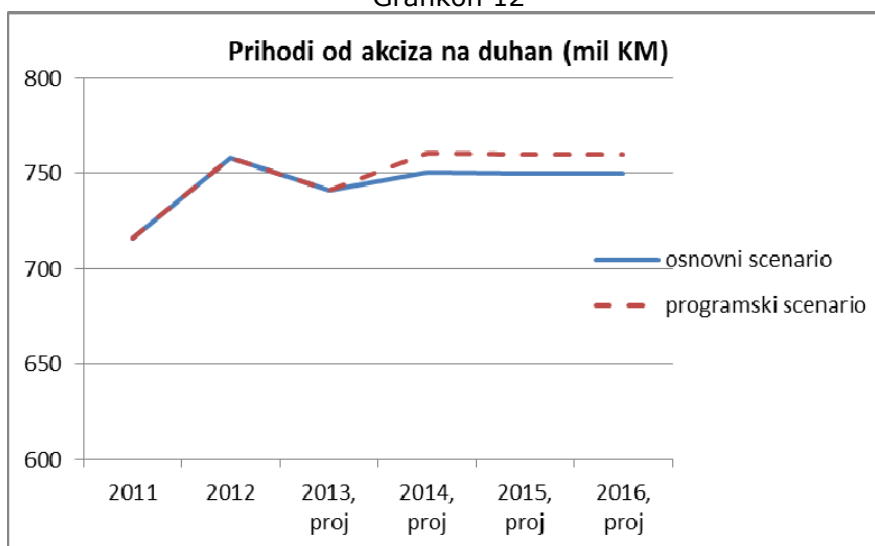
Efekti uvođenja diferencirane stope akcize na pivo

Upravni odbor UIO je u martu 2013. podržao inicijativu za uvođenje diferencirane stope akcize na pivo. Prema prijedlogu UO UIO pored postojeće akcize u iznosu od 0,20 KM/l uvodi se viša stopa akcize u visini od 0,25 KM za obveznike čija godišnja proizvodnja premašuje 400,000 hl. U vrijeme izrade projekcija prijedlog izmjene Zakona se nalazi u parlamentarnoj proceduri, s vrlo neizvjesnim ishodom u smislu najavljenih amandmana (visina više stope, uvođenje skale stopa i dr.). S obzirom da kriterije za primjenu niže stope akcize, koji su predviđeni izmjenama Zakona, mogu, uglavnom, zadovoljiti domaće pivare Odjeljenje očekuje da uvođenje diferencirane akcize na pivo može biti poticaj na supstituciju potrošnje uvoznih piva domaćim brendovima. Odjeljenje je izradilo nekoliko scenarija za projekcije prihoda od akciza na pivo u 2013 i narednim godinama, ovisno o procentu supstitucije potrošnje uvoznog, više oporezovanog piva, potrošnjom domaćeg, manje oporezovanog piva. Međutim, efekat supstitucije na visinu prihoda od akciza ne može biti značajan, jer se udio domaćeg piva u strukturi ukupne potrošnje posljednjih godina kreće od 35-37%, što predstavlja mali ponder u smislu utjecaja na ukupno naplaćene prihode od akciza. Programski scenario predviđa primjenu diferenciranih stopa akcize na pivo od 01.01.2014. Prema konzervativnom scenariju, koji predviđa preraspodjelu potrošnje piva na način da se potrošnja uvoznog piva smanji za 10% godišnje, a potrošnja domaćeg piva poveća za 10% godišnje, u 2014. se može očekivati dodatnih 5 mil KM prihoda od akciza na pivo. Naplata u narednim godinama vezana je za projektovani rast potrošnje (DEP). Efekti za 2015. i 2016.g. iznose 6,2 mil KM i 7,9 mil KM respektivno.

Efekti uvođenja posebne akcize na rezani duhan

Programski scenario podrazumijeva primjenu izmjena Zakona o akcizama od 01.01.2014. Upravni odbor UIO je tokom jula 2013. usvojio izmjene Zakona o akcizama kojima se uvodi posebna akciza na rezani duhan u visini od 10 KM / kg. Izmjene Zakona se u vrijeme izrade projekcija još uvijek nalaze u proceduri i datum početka primjene je krajnje neizvjesan. Zbog te činjenice Odjeljenje će procjene efekata izmjena Zakona uključuje u programski scenario projekcija. U situaciji kada proces približavanja BiH standardima EU nalaže kontinuirano povećanje akciza na cigarete jaz između poreznog opterećenja cigareta i reznog duhana može se smanjiti samo ukoliko oporezivanje rezanog duhana kao supstituta cigareta prati oporezivanje cigareta. Predložene stope akciza na rezani duhan predstavljaju minimalno povećanje poreznog tereta, te ih Odjeljenje smatra nedovoljnim da bi konzumente odvratilo od nabavke duhana i motanja cigareta u „kućnoj radinosti“. Zadržavanje visokog jaza između oporezivanja cigareta i rezanog duhana i dalje će predstavljati snažan poticaj za korištenje rezanog duhana. U slučaju da izmjene Zakona o akcizama u dijelu oporezivanja rezanog duhana stupe na snagu 01.01.2014.g. Odjeljenje očekuje da će se efekti uvođenja posebne akcize na duhan kretati oko 10 mil KM godišnje. Međutim, Odjeljenje predviđa da ni to neće biti dovoljno da bi se premašila naplata prihoda od akciza na duhan iz 2012.godine (Grafikon 12).

Grafikon 12

Ukupni potencijalni efekti gore navedenih izmjena politika indirektnih poreza dati su u Tabeli 6.

Tabela 6 (mil KM)

	2014	2015	2016
dodatni prihodi	27	29,2	32,9

Konsolidovani izvještaji

(pripremila: Aleksandra Regoje)

Tabela 1. (Konsolidovani izvještaj: JR, Institucije BiH, entiteti)

Preliminarni konsolidovani izvještaj uključuje:

- prihode od indirektnih poreza koje prikuplja Uprava za indirektno oporezivanje na Jedinstveni račun,
- transfere sa Jedinstvenog računa UIO,
- prihode i rashode budžeta institucija Bosne i Hercegovine,
- prihode i rashode budžeta Federacije BiH,
- prihode i rashode budžeta Republike Srpske*

Izvještaj ne uključuje neusklađene prihode prikupljene na JR UIO.

*Obuhvaćeno: (A) budžet Republike i vanbudžetska sredstva evidentirana u Glavnoj knjizi trezora RS, (B) ukupno ino-zaduženje za projekte koji se realizuju preko općina i preduzeća, (C) podatke korisnika budžeta Republike koji imaju vlastite bankovne račune (uključujući i neke jedinice za implementaciju ino-projekata formirane pri ministarstvima).

Svim našim saradnicima u ministarstvima finansija BiH, Federacije BiH, Republike Srpske, Brčko Distrikta, kantona, općina i vanbudžetskih fondova,

kao i svim čitaocima, želimo sretnu i uspješnu

Novu 2014. godinu

Preliminarni izvještaj: BiH Institucije, entiteti i JR , I-X 2013

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Ukupno
Ukupni prihodi	434,7	382,4	446,3	489,5	554,8	560,5	550,8	492,9	490,4	530,8	4933,1
Porezi	409,4	348,7	402,9	424,1	477,1	478,0	473,9	455,1	460,4	468,5	4398,0
Direktni porezi	22,7	29,7	53,5	45,4	27,0	31,6	39,1	27,3	27,8	28,8	332,7
Porezi na dohodak i dobit	22,0	29,0	52,5	44,3	25,9	30,6	37,9	26,2	26,8	27,7	323,1
Porez na imovinu	0,6	0,7	0,9	1,1	1,0	0,9	1,2	1,1	0,9	1,1	9,6
Indirektni porezi (neto)	386,7	318,9	349,4	378,3	450,1	445,9	434,5	427,6	432,6	439,6	4063,6
PDV	240,7	210,2	227,6	243,4	274,7	254,2	291,5	269,6	280,0	289,2	2581,1
Akcize	112,0	76,4	82,4	93,0	129,9	150,3	99,2	111,2	103,7	103,1	1061,1
Putarina	20,3	16,8	18,9	22,5	26,6	23,9	25,6	28,2	27,8	24,9	235,3
Carine	12,6	14,5	18,9	18,2	17,4	16,2	16,8	17,3	19,7	20,7	172,2
Ostali indirektni porezi	1,0	1,0	1,7	1,3	1,5	1,3	1,5	1,3	1,4	1,7	13,8
Ostali porezi	0,0	0,0	0,1	0,4	0,0	0,5	0,3	0,2	0,0	0,1	1,7
Doprinosi za socijalno osiguranje	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Grantovi od stranih vlada i međunarodnih org.	1,4	0,7	1,8	2,4	0,8	2,9	3,5	0,7	0,2	0,7	15,2
Neporezni prihodi	23,9	33,0	40,2	64,3	76,6	79,4	73,2	37,1	29,8	60,7	518,2
Transferi od ostalih budžetskih jedinica	0,0	0,0	1,4	-1,4	0,2	0,2	0,2	0,0	-0,1	1,0	1,6

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Ukupno
Ukupni rashodi	411,9	400,9	410,4	416,0	459,3	478,6	532,1	492,2	462,5	505,6	4569,4
Tekući rashodi	407,5	397,9	402,9	411,1	455,9	469,1	515,3	485,2	452,6	488,1	4485,6
Bruto plaće i naknade zaposlenih	123,1	124,6	126,9	124,2	125,0	128,9	130,5	124,4	128,3	135,0	1270,9
Izdaci za materijal i usluge	14,6	24,1	28,3	24,7	24,6	37,9	26,2	29,2	31,6	26,9	268,2
Doznake na ime socijalne zaštite	52,6	54,4	53,4	53,3	51,7	57,4	55,3	55,3	59,3	62,8	555,4
Izdaci za kamate	4,2	7,1	18,9	8,7	13,7	23,1	5,4	9,9	15,0	10,8	116,8
Izdaci po osnovu kamata u inostranstvu	2,3	5,5	10,1	6,0	6,2	14,1	3,1	5,4	7,9	5,8	66,6
Izdaci po osnovu kamata u zemlji	2,0	1,6	8,8	2,7	7,5	9,0	2,3	4,4	7,1	5,0	50,2
Subvencije	2,2	2,4	6,0	3,7	8,3	19,3	19,2	24,5	20,6	15,2	121,5
Donacije	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Transferi drugim budžetskim jedinicama	40,3	42,2	41,5	37,8	42,4	49,7	60,1	48,3	48,6	47,9	458,9
Transf.sa JR (BD, kant, opć, fondovi, dir.za c.)	165,4	134,4	119,1	153,2	184,6	144,8	197,2	187,9	142,5	182,7	1611,7
Drugi rashodi	5,1	8,6	8,9	5,4	5,6	8,0	21,4	5,8	6,6	6,9	82,2
Neto izdaci za nefinancijsku imovinu	4,4	3,0	7,5	4,9	3,4	9,5	16,8	7,0	9,8	17,5	83,8
Izdaci za nefinancijsku imovinu	4,6	3,3	8,2	5,6	3,9	10,1	17,4	7,2	10,7	18,1	89,1
Primici od nefinancijske imovine	0,2	0,2	0,7	0,7	0,5	0,6	0,5	0,2	0,9	0,7	5,3
Bruto/Neto operativni bilans (prihodi minus tekući rashodi)	27,1	-15,5	43,3	78,4	98,9	91,4	35,5	7,8	37,8	42,7	447,4
Neto pozajmljivanje/zaduživanje (uk. prihodi minus uk. rashodi)	22,8	-18,5	35,9	73,5	95,4	81,9	18,7	0,8	27,9	25,3	363,7
Neto financiranje = (Minus) Neto pozajmljivanje/zaduživanje	-22,8	18,5	-35,9	-73,5	-95,4	-81,9	-18,7	-0,8	-27,9	-25,3	-363,7

Tabela 1